

STEJNÉ PŘÍBĚHY, JINÁ JMÉNA

PROJEKT: MÁME VŠICHNI STEJNÉ MOŽNOSTI?

Anotace:	Krátké filmy a navazující aktivity vedou žáky k porovnání jejich každodenního života s osudy dívek z různých částí světa, kde je život náročnější a méně svobodný než v Evropě. Žáci přemýšlejí o tom, zda mají dívky a chlapci všude stejné možnosti a jaké překážky brání dívkám ve vzdělání a svobodném rozhodování o vlastním životě.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: jazyk a jazyková komunikace, člověk a jeho svět (ZŠ), člověk a společnost, umění a kultura OV: jazykové vzdělávání a komunikace, společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, estetické vzdělávání
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, VDO (ZV), MV OV: OVDS
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské OV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské kompetence a kulturní povědomí
Doporučený věk:	10–15 let
Cíle:	Žáci: ▪ se zamýšlejí nad (ne)rovnými příležitostmi dívek a chlapců ▪ diskutují o důležitosti vzdělávání a jeho dostupnosti pro ženy ▪ rozvíjejí empatii a altruistické postoje
Délka:	2–4 vyučovací hodiny
Pomůcky:	▪ tabule ▪ tužky, fixy, pastelky (pro doplňující aktivitu) ▪ MATERIÁL Základní lidská práva pro každého žáka
Postup:	Přípravná fáze V aktivitě se budeme zabývat příležitostmi dívek a žen ve světě i u nás, budeme probírat a porovnávat nároky, které jsou kladeny na dívky a na chlapce. Vybereme si z nabídky níže uvedených filmů, které během projektového dne budeme promítat žákům. V jednotlivých filmech se seznámíme s osudy dívek v různých místech světa. <i>Grace</i> – Julia Dahr, Dina Mwende, Keňa, Norsko, 2024, 29 min.

Grace vyrůstá mezi osmi sourozenci ve farmářské vesničce v Keni. Déšť tady padá jen dvakrát za rok a pro její rodinu i sousedy je nesmírně důležitý – díky němu přežívají plodiny, zvířata i lidé.

Náramky od Kamar – Preeya Nair, Velká Británie, Indie, 2007, 22 min.

Hlavní postavou snímku je jedenáctiletá indická dívka Kamar – výřečná, bezprostřední, a hlavně předčasně dospělá. Místo školy či dětských her se svými vrstevníky totiž musí pomáhat v domácnosti a tvrdě pracovat. Společně s matkou a mladšími sourozenci zdobí levné plastové náramky blyštivými kamínky. Ty jsou tak rozžhavené, že se Kamar při práci často bolestivě popálí. To jí ale tolik nevadí. Mnohem více ji trápí, že jí matka nedovolí chodit do školy.

Jen protože jsem dívka – Plan, Belgie, 2014, 3 min.

Brendar je mladá malawská dívka, která ráda tančí a hraje si s kamarády. Jednou by chtěla být doktorkou, soudkyní nebo vědkyní. Bojí se ale, že ji čeká osud většiny dívek z nejhudších zemí: namísto školy se starají o domácnost, velmi mladé jsou donuceny k sňatku se starším mužem, mají mnoho dětí a brzy umírají. Podle neziskových organizací se to týká každé páté dívky na světě.

Podle délky vybraných snímků může celý projekt trvat dvě až čtyři vyučovací hodiny. Doporučujeme, aby se do projektu zapojilo více ročníků a promítalo se ve škole více různých filmů. Pro přípravu je možné využít návod na realizaci projekce či festivalu. Vznikne tak rozmanitá kampaň složená z různorodých výstupů a zajímavých postřehů. Výsledná galerie různých obrázků nebo vzkazů pak může být vystavena ve škole.

1. část

Postup:

1. Na úvod se žáků zeptáme: *Víte, kde se nachází Keňa?* Doporučujeme ukázat na mapě. Pokračujeme: *Jak si myslíte, že žijí vaši vrstevníci v Keni? V čem se jejich život liší od toho vašeho?*
2. Po krátké diskusi žákům sdělíme, že si promítneme film právě z této africké země.
3. Následuje **projekce filmu Grace**.
4. Po filmu provedeme reflexi emocí pomocí metody jednoho slova. Vyzveme žáky, aby jeden po druhém uváděli jedno slovo, které nejlépe vystihuje jejich pocit, dojem nebo náladu z filmu. Jednotlivá slova můžeme zapisovat na tabuli, ale nekomentujeme je. Teprve poté, co se všichni žáci vyjádří, je můžeme vyzvat k doplňujícím komentářům či otázkám.
5. Využijte další metody reflexe emocí po filmové projekci.
6. Navážeme na film a ptáme se žáků: *Je něco, co vás na životě v Keni překvapilo? Jak se podle vás odlišuje život dívek v Evropě od života Grace v Africe?* Jednotlivé postřehy zapisujeme na tabuli. Společně porovnáme život dívek v ekonomicky bohatých a chudých zemích.
7. Dále vyzveme žáky, aby se postavili do prostoru před tabulí. Vysvětlíme jim, že budeme číst výroky o Grace a jejím životě. Žáci si zvolí místo na pomyslné názorové škále (u dveří „souhlasím“, uprostřed „nevím“, u okna „nesouhlasím“) a tím vyjádří svůj názor.

Výroky:

- Život Grace by byl snazší, pokud by byla kluk.
- Kdyby byla kluk, měla by horší přístup ke vzdělání.
- Jako kluk by mohla více rozhodovat o svém životě.

8. Na závěr upozorníme žáky, že v některých zemích se nerovnost mezi ženami a muži projevuje v rozdílném přístupu ke vzdělání (vyšší negramotnost žen), v odlišných možnostech rozhodovat o vlastním životě (nucené sňatky mladých dívek, omezená volba povolání), ale i o vlastním zdraví (mnohočetná těhotenství). Cílem je, aby si žáci uvědomili, že to, co považují v Evropě za samozřejmé, není samozřejmé všude na světě.

2. část

Postup:

1. Na úvod napíšeme na tabuli slovo *škola*. Vybidneme žáky, ať si samostatně napíší tři až pět libovolných slov, která je ke slovu *škola* napadnou. Dobrovolníci mohou své nápady nahlas přečíst. S jednotlivými odpověďmi budou žáci později ještě pracovat.
2. Sdělíme žákům, že se pomocí filmu přeneseme do Indie/Malawi. Doporučujeme je žákům ukázat na mapě.
3. Následuje **projekce filmu Náramky od Kamar** (příp. spotu **Jen protože jsem dívka**).
4. Po filmu provedeme reflexi emocí pomocí *metody jednoho slova*. Vyzveme žáky, aby jeden po druhém uváděli jedno slovo, které nejlépe vystihuje jejich pocit, dojem nebo náladu z filmu. Jednotlivá slova můžeme zapisovat na tabuli, ale nekomentujeme je. Teprve poté, co se všichni žáci vyjádří, je můžeme vyzvat k doplňujícím komentářům či otázkám.
5. Využijte další *metody reflexe emocí* po filmové projekci.
6. Poté se žáků ptáme: *Jaká slova by podle vás doplnila ke slovu škola Kamar/Brendar? V čem by se její slova lišila od vašich slov?* Společně si uvědomujeme, že pro Evropany může být škola samozřejmostí, zatímco pro jiné dívky znamená velký sen nebo odvahu jít proti očekávání okolí a zvyklostem.
7. Na závěr položíme žákům otázku k zamyšlení: *Co pro vás znamená mít stejné možnosti jako ostatní? Máte v něčem výhodu oproti Kamar/Brendar?* Žáci své odpovědi zapisují individuálně na papír z úvodu hodiny. Dobrovolníci přečtou své krátké úvahy nahlas. Cílem je, aby si uvědomili, že rovnost příležitostí není na světě samozřejmá.

3. část

Postup:

Na závěr můžeme žáky vyzvat, aby vytvořili obrázek nebo krátký slogan, který by se zasazoval o zlepšení situace dívek, jako je Grace, Kamar nebo Brendar. Na obrázek mohou také nakreslit/napsat, co by hlavním postavám přáli a vzkázali. Kdo bude chtít, může svůj výtvar prezentovat spolužákům. Následně je možné uspořádat ve třídě malou výstavku přání a vzkazů pro filmové hrdinky.

Reflexe:

Na závěr společně hodnotíme celý projektový den. V diskusi se ptáme: *Co jsme si dnes uvědomili o právech dívek a žen? Změnil se nějak váš pohled na ně? Mají dívky stejné možnosti jako chlapci? Proč je důležité mít přístup ke vzdělání? A jaké nároky jsou kladeny na dívky a chlapce v Česku? S čím souhlasíte a co se vám naopak nelíbí?* Můžeme zde použít **MATERIÁL**, který obsahuje seznam práv vycházející z Listiny základních práv a svobod. Ptáme se žáků: *Která práva byla ve filmu porušena? Která práva byla upírána dívkám ve filmech?*